



บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนที่มีต่ออัตลักษณ์นิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของนิสิตปริญญาตรี
The Effect of Community Outdoor Education Program on
Srinakharinwirot University's Student Identities of
Undergraduate Students.

สุเมษย์ ทนทหลัง¹

E-mail : Sumate.swu@gmail.com

ณอมศักดิ์ ศรีจันทร์¹พัชรี ปริดาสุริยะชัย¹ธนกร ชันทเขตต์²

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบ nonequivalent control group design นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนที่มีต่ออัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปีการศึกษา 2556 จำนวน 80 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองคือ นิสิตที่ต้องการและสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน และ กลุ่มควบคุมคือ นิสิตที่ต้องการเรียนรายวิชา มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แต่ไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้ จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้คือ 1) โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนสำหรับส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิต ซึ่งผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน 2) แบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.80-1.0 และความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงรายด้านและภาพรวมเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาศึกษาทั่วไป

¹ อาจารย์ ดร., สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์, วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



Abstract

The aims of this quasi-experimental nonequivalent control group design was to study the effect of community outdoor education program on Srinakharinwirot University's student identities of undergraduate students. Sampling was 80 Srinakharinwirot University's student in the academic year 2013 which divided of the experimental groups were 40 students who enrolled in SWU 374 (Ethical Careers for Community) courses in 1st semester of academic year 2013, and the control group were 40 students who want to enrolled in SWU 374 courses in 1st semester of academic year 2013 but cannot enroll credits in this semester. Research instrument were:- 1) a community outdoor education program for promotion of Srinakharinwirot University's student identities of undergraduate students which the face validity was approved by 5 experts; 2) a questionnaire for assessment of Srinakharinwirot University's student identities. The content validity of questionnaire was approved by 5 experts, index of congruence were 0.817-1.0. The coefficient of reliability by using Cronbach's Alpha method was 0.81 respectively. Data were analyzed by frequencies, percentage, mean, standard deviation and t-test. Findings: - 1) after experiment in the experimental group had better score than the before experiment in each item of Srinakharinwirot University's student identities at significant difference 0.05 level; - 2) after experiment in the experimental group had better score than the before experiment in overall of Srinakharinwirot University's student identities at significant difference 0.05 level; - 3) after experiment the experimental group had better score than the control group in Srinakharinwirot University's student identities at significant difference .05 level.

Keywords: community outdoor education program, Srinakharinwirot university's student identities, general education



บทนำ

“การศึกษา (education)” มีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์และสังคมเป็นอย่างมาก ดังที่ วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2553, น. 40-41) กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางประเทศชาติ เนื่องจากสังคมมนุษย์จะพัฒนาอย่างน้อยเพียงใด รวมไปถึงคุณภาพและมาตรฐานอยู่ในระดับใดขึ้นอยู่กับการศึกษา หากการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายทุกอย่างในโลกก็จะสดใส ในทางกลับกัน หากการศึกษาล้มเหลวมนุษยชาติก็จะก้าวถอยหลังต่อไป ทวีป อภิลิทธิ์ (2554, น. 1-2) ได้สนับสนุนว่าการศึกษากับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์มีวิธีการเรียนรู้อยู่แล้วตามธรรมชาติจึงสามารถสร้างความเจริญได้ ซึ่งหากพิจารณาคำกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า “การศึกษา” เป็นสิ่งที่ประเทศชาติต้องให้ความสำคัญในทุกมิติของการพัฒนาสังคม ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องนำไปพัฒนาเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติพร้อมกับการพัฒนาสังคมควบคู่กันไป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในฐานะสถาบันการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาโดยมีภาระทางสังคมคือ การผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่มีการศึกษาและนำไปสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ต่อไป มหาวิทยาลัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมภายใต้ความเชื่อว่า นิสิตเป็นอนาคตของชาติ เป็นเจ้าของสังคม ซึ่งหากนิสิตมีคุณธรรม นิสิตจะทำให้สังคมดีงาม โดยประกาศให้อัตลักษณ์ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมี 9 ประการคือ ใฝ่รู้ตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น หนักเอาเบาสู้

รู้กาลเทศะ เปี่ยมจิตสาธารณะ มีทักษะสื่อสาร อ่อนน้อมถ่อมตน งามด้วยบุคลิก และพร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554, น.3) ซึ่งอัตลักษณ์ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประกาศเมื่อ พ.ศ. 2546 เป็นเจตนารมณ์ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพนิสิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมที่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพึงมี ทั้งขณะศึกษาและสำเร็จ การศึกษาออกไปรับใช้สังคม (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553, น.129) ทั้งนี้ วรรณวิภา ทวีตั้งตระกูล และคณะ (2557, น.768) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตในแต่ละด้าน พ้องกับ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (2554, น. 72) ได้ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง (experimental study) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไปสู่การส่งเสริมอัตลักษณ์ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษากลางแจ้งในชุมชน (community outdoor education) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ ตามที่ สุวิมล ตั้งสัจจงพันธ์ (2553, น. 249) ได้เสนอว่า การศึกษากลางแจ้งเป็นการจัดให้เกิดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะเพิ่มพูนความรู้ เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเอง และเข้าใจสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมประสบการณ์อันพึงประสงค์แก่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยส่งเสริมให้ได้สัมผัสใกล้ชิดกับ



ธรรมชาติ อาจมีลักษณะของการผจญภัยที่ทำให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเกิดทักษะ 4 ประการ คือ ทักษะปรับตัวกับผู้อื่น (human skill) ทักษะการใช้ชีวิตกลางแจ้ง (outdoor skill) ทักษะการจัดการ (management skill) และทักษะการศึกษา (education skill) (Harrison & Erpelding, 2012, p.3-5) สอดคล้องกับสมบัติ กาญจนกิจ (2542, น.116-117) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมกลางแจ้งผ่านแนวคิดนั้นทางการเพื่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตัวร่างกาย อารมณ์สติปัญญาของบุคคล และสังคม ซึ่งการศึกษากลางแจ้งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยผ่านการประเมินชุมชนต่อการเป็นฐานการเรียนรู้ได้เหมาะสมมากที่สุด (Carter & LeConey, 2004, p.11)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะวิจัยเห็นความสำคัญของการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่คาดหวังว่าสามารถพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยคาดหวังเพื่อให้เป็นปัญญาชนที่มีคุณธรรมและร่วมรับผิดชอบต่อสังคมได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนที่มีต่ออัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตปริญญาตรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์เฉพาะ

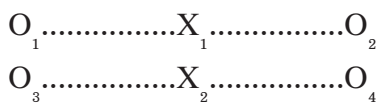
1. โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเพิ่มพูนประสบการณ์ ทักษะกลางสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นการผจญภัยทั้งทางบกและทางน้ำ

2. อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มหาวิทยาลัยคาดหวังให้นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพึงมีในขณะที่ศึกษาและสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปสู่การใช้ชีวิตในสังคม ประกอบด้วย ใฝ่รู้ตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น หนักเอาเบาสู้ รู้กาลเทศะ เปี่ยมจิตสาธารณะ ทักษะสื่อสาร อ่อนน้อมถ่อมตน งามด้วยบุคลิก และพร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์

3. นิสิตปริญญาตรี หมายถึง นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1-4 ทุกคณะ ทั้งเพศชายและหญิงที่สมัครใจลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไป มศว 374 (สัมมนาชีพชุมชน) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ nonequivalent control group design เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในการสุ่มเข้ากลุ่มแบบสมบูรณ์จากการลงทะเบียนเรียนของ นิสิตและไม่สามารถคาดการณ์จำนวนนิสิตหลังเสร็จสิ้นการเข้าโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน ซึ่งทำการประเมินกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน โดยมีรูปแบบการวิจัยดังนี้



X₁ คือ โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน

X₂ คือ กิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย

O₁ คือ การประเมินก่อนการให้โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน

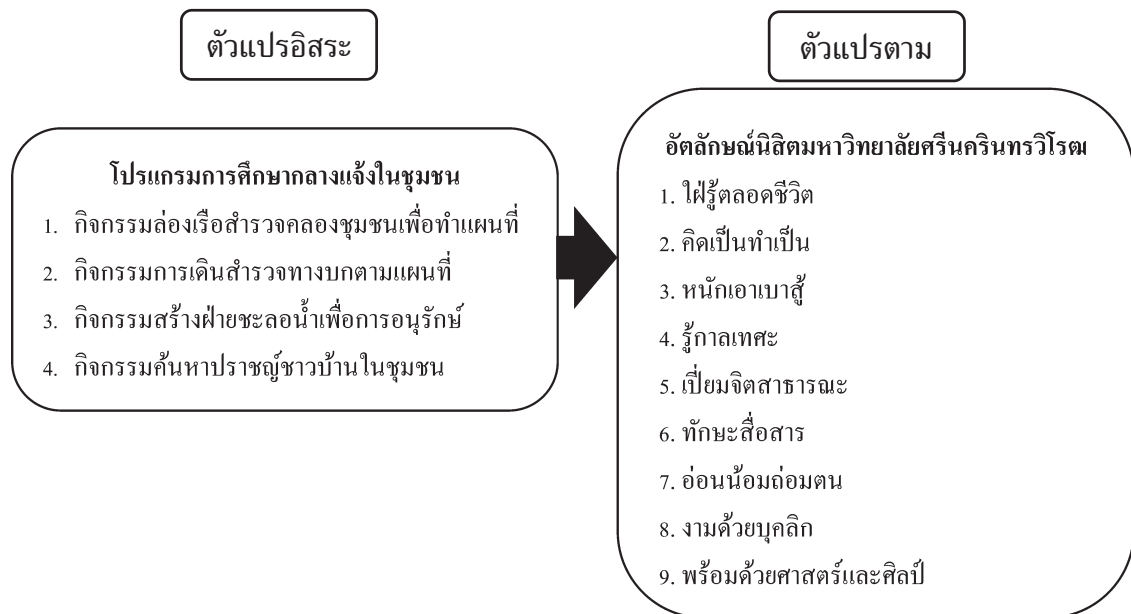
O₂ คือ การประเมินหลังการให้โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน

O₃ คือ การประเมินก่อนการได้รับกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย

O₄ คือ การประเมินหลังการได้รับกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย

ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระคือ โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน และตัวแปรตาม คือ อັตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งสามารถแจกแจงไปสู่การอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย



ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งเพศหญิงและเพศชาย ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2556 จำนวน 11,871 คน (งานทะเบียนนิสิตและสถิติ กองบริการการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งเพศหญิงและเพศชายที่จำนวน 80 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

1. กลุ่มทดลอง คือ นิสิตที่ต้องการและสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 และสามารถเดินทางไปศึกษารายวิชานี้ได้ ณ วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สระแก้ว จัดให้นิสิตทำแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อหานิสิตที่ต้องส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนิสิตที่มีคะแนนรวมเฉลี่ย (\bar{X}) ต่ำกว่า 2.51 เป็นบุคคลที่ควรส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 40 คน

2. กลุ่มควบคุม คือ นิสิตที่ต้องการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แต่ไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้เพราะจำนวนกลุ่มผู้เรียนเต็มและไม่สามารถเดินทางไปฝึกปฏิบัติ ณ จังหวัดสระแก้วได้ ซึ่งกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยจัดให้นิสิต

ทำแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อหานิสิตที่ควรส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนิสิตที่มีคะแนนรวมเฉลี่ย (\bar{X}) ต่ำกว่า 2.51 เป็นบุคคลที่ควรส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 40 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่คณะวิจัยพัฒนาขึ้น ในรายวิชาศึกษาทั่วไป มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ระยะเวลา 5 คืน 6 วัน ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และผ่านการทดสอบนำร่อง (pilot study) กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มศว 374 (สัมมาชีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แล้วพบว่าสามารถนำไปใช้ได้

2. แบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนาจากแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (2554) ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 สภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ



แบบประเมิน เป็นแบบตรวจสอบรายการ และ ส่วนที่ 2 แบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น 9 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ใฝ่รู้ตลอดชีวิต 2) คิดเป็นทำเป็น 3) นักเอาเบาสู้ 4) รู้กาลเทศะ 5) เปี่ยมจิตสาธารณะ 6) ทักษะสื่อสาร 7) อ่อนน้อมถ่อมตน 8) งามด้วยบุคลิก และ 9) พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ ลักษณะแบบประเมินเป็นมาตราวัดแบบ rating scale 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วย จำนวน 50 ข้อคำถาม ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.8-1.0 จากนั้นนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) กับกลุ่มประชากรที่มีความคล้ายกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป มคอว 374 (สัมมนาซีพชุมชน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 50 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

สถานที่เก็บข้อมูล

กลุ่มทดลอง ณ วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สระแก้ว ได้รับโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน

กลุ่มควบคุม ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการทดลอง ขั้นการทดลอง และขั้นหลังการทดลอง ดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการศึกษากลางแจ้ง ในชุมชน และอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

2. สสำรวจชุมชนด้านพื้นที่ / สถานที่ บุคลากร/ผู้นำ สิ่งอำนวยความสะดวก และข้อมูลการจัดกิจกรรม เพื่อออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. พัฒนาโปรแกรมการศึกษากลางแจ้ง ในชุมชนตามทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยต่างๆ รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือ คือ แบบประเมิน อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของนิสิตปริญญาตรี

4. ดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกนิสิตที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (pre-test) 1 สัปดาห์ก่อนการทดลองเพื่อคัดเลือกพิจารณาให้เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการแยกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม



ขั้นการทดลอง

ดำเนินการทดลอง โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระยะเวลา 5 คืน 6 วัน ในขณะที่กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย

ขั้นหลังการทดลอง

1. นิสิตที่เป็นกลุ่มทดลองทำแบบประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (post-test) โดยใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ภายหลังจากเสร็จสิ้นโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน 1 สัปดาห์

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินประเมินอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างภายในกลุ่ม และความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test ซึ่งกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนที่มีต่ออัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตปริญญาตรี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภายหลังจากการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ภายหลังจากการทดลอง กลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงในรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ภายหลังจากการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในรายด้านและภาพรวมของอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้ประสบความสำเร็จตามประกาศมหาวิทยาลัยถึงอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเป็นยุทธศาสตร์



การผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าทั้งขณะศึกษาและสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในสังคม (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553, น.129) ทั้งนี้ได้ใช้กระบวนการศึกษาเป็นทางผ่านให้นิสิตเกิดการพัฒนาดตนเองไปสู่จุดมุ่งหมาย กล่าวคือ การศึกษาเป็นการให้ความรู้ ความคิด ช่วยให้ผู้มีมนุษย์ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (จิตนา สุจจันท์, 2556, น.18) ซึ่งสอดคล้องกับการอภิปรายผลการวิจัยของ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยาและคณะ (2554, น.68) สรุปได้ว่า เมื่อนิสิตได้รับนวัตกรรม การเรียนรู้ที่ทำให้ นิสิตเกิดความเข้าใจอัตลักษณ์ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ชัดเจนจะทำให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ นิสิตได้อย่างน่าพอใจ ทั้งนี้การพัฒนานิสิตในระดับปริญญาตรี ให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นตอนปลายที่ว่า เป็นวัยที่การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะค่อยๆ ลดลง เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองและเข้าใจว่าแต่ละบุคคลก็มีความเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ จะมีลักษณะมีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกันแทนความรู้สึก การกระทำต้องมีผลประโยชน์ส่วนตัว (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2550, น.201-202) ดังนั้นการที่จะทำให้ นิสิตซึ่งอยู่ในวัยรุ่นตอนปลายเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ปรับตัวได้ในอนาคตจะต้องส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่นิสิต

2. การที่กลุ่มทดลองมีการพัฒนาอัตลักษณ์ นิสิตเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน และกลุ่มทดลองมีการพัฒนาอัตลักษณ์ นิสิตหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชน ทั้งนี้คณะวิจัยได้นำฐานคิดของการจัดกิจกรรมนันทนาการมาพัฒนาเพื่อให้นิสิตที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความเพลิดเพลิน สามารถจัดการกับความเครียด สนุกสนานและยกระดับจิตใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสบการณ์แปลกใหม่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพร้อมให้ชีวิตเกิดการเรียนรู้ (Henderson, 2014, p.27-28) สอดคล้องกับการวิจัยของ สุเมษย์ หนกหลัง (2552) ที่ทำการวิจัยเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตต่อการจัดการความเครียด โดยทำการวิจัยกึ่งทดลองเรื่อง ผลของโปรแกรม นันทนาการการละครที่มีต่อการจัดการความเครียดของเยาวชน: กรณีศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุของวัยรุ่นตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชายหญิง (18-19 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 30 คน ซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในภาพรวมและในรายด้านคือ ปัญหาและอารมณ์ของการจัดการความเครียดสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากแนวคิดการเสริมสร้างประสบการณ์ดังกล่าว



เป็นไปตามแนวคิดของการจัดกิจกรรมการศึกษากลางแจ้งเพื่อให้เกิดประสบการณ์ของสุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2553, น. 246-248) ที่ว่าการจัดกิจกรรมกลางแจ้งจะทำให้เกิดประสบการณ์โดยมีธรรมชาติเป็นตัวช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และมีผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อน เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งการศึกษากลางแจ้งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ให้แก่บัณฑิต ตามที่ Stumbo & Peterson (2004, p.73-74) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติ พัฒนาทักษะที่ต้องการของตนเอง และการได้อยู่ร่วมกันกับผู้อื่น อีกทั้งชุมชนจะเป็นที่รวมของคนในสังคม มีปฏิสัมพันธ์ มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี (ธีระภัทราเอกผาศัยสวัสดิ์, 2554, น.60) ในการศึกษาครั้งนี้ชุมชนที่นิสิตได้ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ เป็นชุมชนที่ยังคงขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ทำให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมสอดคล้องกับธรรมชาติและนิสิตเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านธรรมชาติเป็นไปตามแนวคิดการศึกษากลางแจ้ง และส่งผลต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

1. ควรมีการขยายผลโดยนำโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งที่คณะวิจัยพัฒนาขึ้นไปจัดให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยเน้นเป็นสาขาวิชา หรือคณะของนิสิต เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาในชุมชน
2. ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรให้ความสำคัญกับโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนว่าสามารถพัฒนานิสิตได้ และนำผลการวิจัยครั้งนี้มาศึกษาเพื่อมาจัดโครงการให้แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ในช่วงของการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างพบว่า นิสิตที่ผ่านเกณฑ์การประเมินอัตลักษณ์นิสิตและไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนที่มีต่ออัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แม้จะผ่านเกณฑ์การประเมินในภาพรวม แต่มักจะมีค่าเฉลี่ยการประเมินรายด้านบางด้าน เช่น ด้านทักษะสื่อสาร ด้านหนักเอาเบาสู้ ต่ำกว่าเกณฑ์ ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษากลางแจ้งในชุมชนหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตเฉพาะด้านเหล่านี้



เอกสารอ้างอิง

- งานทะเบียนนิสิตและสถิติ กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2556). *สรุปจำนวน นิสิต ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556*. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2558. จาก <http://edservice.oop.swu.ac.th/Portals/107/สถิติ2556.pdf>
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา, นฤภัทร ตั้งมั่นคงวรกุล, ศิริมา สุขเกษม, กล้าหาญ ณ น่าน และ กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว (2554). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตนา สุจจันท์. (2556). *การศึกษาและการ พัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทวีป อภิลิธิ. (2554). *การศึกษาตามอัธยาศัย: การศึกษาของโลกยุคใหม่ที่มาแรง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระภัทธา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). *ชุมชนศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. (2550). *พัฒนาการ มนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). *แผน ยุทธศาสตร์ 15 ปี (พ.ศ. 2553-2567)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2554, มีนาคม 23). *อัตลักษณ์นิสิต มศว 9 ประการ*. *SWU Weekly*, น.3.
- วรรณวิภา ทวีตั้งตระกูล, ประสงค์ ต้นพิชัย และ สันติ ศรีสวนแดง. (2557, กันยายน- ธันวาคม). *ปัจจัยที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของ นิสิตสาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. *Veridian E-Journal*. 7(3), 754-769.
- วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. (2553). *ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพฯ: วศิระ.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2542). *นันทนาการชุมชน และโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุเมชัย ทนทลิ่ง. (2552). *ผลของโปรแกรม นันทนาการการละครที่มีต่อการจัดการ ความเครียดของเยาวชน: กรณีศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานันทนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ตั้งสัจจงพันธ์. (2553). *นันทนาการและ การใช้เวลาว่าง*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โพรดักส์.
- Carter, M. J. & LeConey, S. P. (2004). *Therapeutic recreation in the community: An inclusive approach*. (2nd ed.). Illinois: Sagamore Publishing.



- Harrison, G. & Erpelding, M. (2012). The outdoor program administration. In G. Harrison & M., Erpelding (Eds.). *Outdoor program administration principles and practices*. (pp. 3-13). Association of Outdoor Recreation and Education.
- Henderson, K. A. (2014). *Introduction recreation services sustainability for a changing world*. Pennsylvania: Venture Publishing.
- Stumbo, N.J. & Peterson, C.A. (2004). *Therapeutic recreation program design principles and procedures*. (4th ed.). California: Benjamin Cummings.